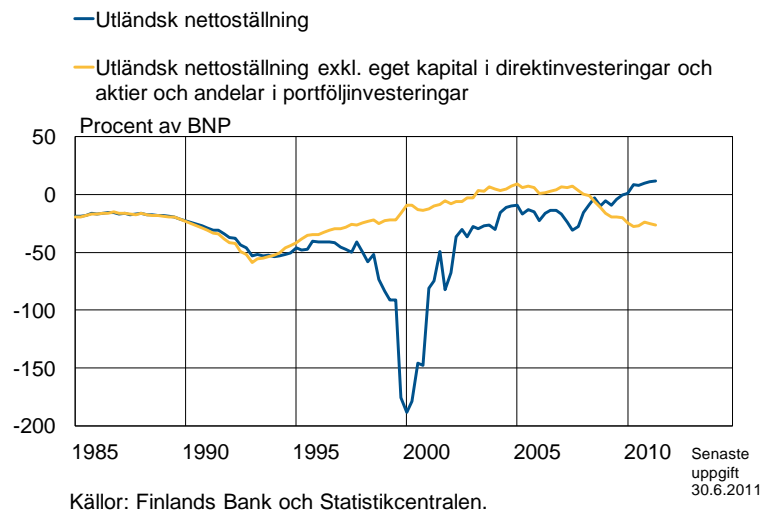

Finlands betalningsbalans

Årsöversikt

2010–2011/I–II

Finlands Bank
Avdelningen för finansiell stabilitet
och statistik
Statistikenheten
31.10.2011

Innehåll

1	Bytesbalansen visade ett klart underskott under första halvåret 2011	5
1.1	Ökningen i varuhandeln avtog mot sommaren	5
1.2	Ingen draghjälp från tjänstebalansen	6
1.3	Kapitalavkastningen ökade 2010	7
2	Kapitalflödet genom Finland bidrog till en ökning i direktinvesteringarna 2010	9
2.1	Exceptionellt stora investeringsflöden	9
2.2	Avkastningen på direktinvesteringar ökade efter nedgången 2009	10
2.3	Kapitalflödet genom Finland har ökat på 2000-talet	11
	Ruta 1. Branschfördelning av direktinvesteringar enligt nya näringsgrensindelningen TOL 2008	12
1.1	Utländska direktinvesteringar i Finland	12
1.2	Finländska direktinvesteringar i utlandet	13
3	Fortsatt starka portföljinvesteringsflöden	14
3.1	Kapitalrörelserna har återhämtat sig efter finanskrisen 2008	14
3.2	Prisfallet på värdepapper påverkade marknadsvärdet av investeringstillgångar betydligt under första halvåret 2011	15
3.2.1	Finländska portföljinvesteringar i utlandet	15
3.2.2	Utländska portföljinvesteringar i Finland	17
4	Finländska MFI-sektorns nettofordran mot utlandet har övergått i en nettoskuld	18
4.1	Finländska monetära finansinstitut på den internationella interbankmarknaden	19
4.2	MFI-sektorns emissioner av räntebärande värdepapper och portföljinvesteringar	20
	Ruta 2. Framsteg i utredningen av felaktiga och oidentifierade poster	22
2.1	Registreringar i betalningsbalansen och uppkomsten av felaktiga och oidentifierade poster	22
2.2	Restposten i Finlands betalningsbalans	23
	Bilaga 1. Diagram	25

Huvudredaktör

Elina Somervuori

Arbetsgrupp

Airi Heikkilä

Pasi Ikonen

Jarmo Kariluoto

Eeva Korhonen

Jussi Pajunen

Jaakko Suni

ISSN

ISSN 1797-2388

Upplysningar

Anne Turkkila

010 831 21 75

maksutase@bof.fi

Diagramförteckning

Diagram 1. Varuhandelsvärde 2004–2011 I–II, procentuell förändring från föregående år	5
Diagram 2. Finlands varuexport och -import, 12 månaders glidande summa 2004–2011 I–II	6
Diagram 3. Inlöde av resevaluta från utlandet 2006–2011 I–II	6
Diagram 4. Tjänstebalans halvårsvis: export och import 2004–2011 I–II	7
Diagram 5. Kapitalavkastning per investeringstyp åren 2004–2011 I–II	8
Diagram 6. Direktinvesteringar: nettokapitalflöden 2006–2010	9
Diagram 7. Direktinvesteringar: avkastning 2006–2010	10
Diagram 8. Direktinvesteringstillgångar 2003–2010	11
Diagram 9. Utländska direktinvesteringar i Finland: branschfördelade stockar 2001–2010	13
Diagram 10. Finländska direktinvesteringar i utlandet: branschfördelade stockar 2001–2010	13
Diagram 11. Portföljinvesteringar, kumulativa nettokapitalflöden kvartalsvis 2005 I–2011 II	14
Diagram 12. Finländska portföljinvesteringar i utlandet, kumulativa nettokapitalflöden fördelade på investerarsektorer, 4 kvartals glidande summa 2005 I–2011 II	15
Diagram 13. Utländska portföljinvesteringar i Finland, kumulativa nettokapitalflöden fördelade på emittentsektor, 4 kvartals glidande summa 2005 I–2011 II	15
Diagram 14. Portföljinvesteringstillgångar kvartalsvis 2005 I–2011 II	16
Diagram 15. Finländska MFI-sektorns utländska tillgångar och skulder 2003–2011	18
Diagram 16. Finländska MFI-sektorns övriga investeringstillgångar och dito skulder 2003–2011	19
Diagram 17. Finländska MFI-sektorns ut- och inlåning mot den utländska MFI-sektorn 2003–2011	20
Diagram 18. Finländska MFI-sektorns emissioner och innehav av utländska räntebärande värdepapper 2003–2011	21
Diagram 19. Finländska MFI-sektorns fordringar på GIIPS-länderna 2010–2011	21
Diagram 20. Restpost i Finlands betalningsbalans 2000–2011 I–II	23
Diagram 21. Finlands bytesbalans, finansiell balans och restpost 2000–2011 I–II	23
Diagram 22. Finlands restposten i jämförelse med den första publicerade versionen 2000–2011 I–II	24
Diagram 23. Bytesbalans 1985–2011 I–II	25
Diagram 24. Bytesbalans, inkomster och utgifter 2001–2010	25
Diagram 25. Tjänstebalans: import och export 2001–2010	25
Diagram 26. Varuexport per land, de 5 största länderna 2008–2011 I–II	25
Diagram 27. Utflöde av resevaluta till utlandet 2006–2011 I–II	25
Diagram 28. Kapitalflöden efter investeringstyp 2001–2010	25
Diagram 29. Sektorfördelade kapitalflöden 2001–2010	26
Diagram 30. Finlands utländska nettoställning efter sektor 2001–2010	26
Diagram 31. Finlands utländska nettoställning (tillgångar – skulder) 1985–2011 I–II	26
Diagram 32. Direktinvesteringar: nettokapitalflöden 2001–2010	26
Diagram 33. Direktinvesteringar: ställningsvärden 2001–2010	26
Diagram 34. Direktinvesteringar: avkastning 2001–2010	26
Diagram 35. Utländska portföljinvesteringar i Finland 2001–2010	27
Diagram 36. Finländska portföljinvesteringar i utlandet 2001–2010	27
Diagram 37. Utländska portföljinvesteringar i Finland fördelade på emittentsektor: ställning 30.6.2011	27
Diagram 38. Sektorfördelade finländska portföljinvesteringar i utlandet: ställning 30.6.2011	27

Diagram 39. Landfördelade finländska portföljinvesteringar i utlandet 30.6.2011	27
Diagram 40. Portföljinvesteringar: aktier och fondandelar, ställningsvärden och utdelningar 2001–2010	27
Diagram 41. Portföljinvesteringar: räntebärande värdepapper, ställningsvärden och räntor 2001–2010	28

Tabellförteckning

Tabell 1. Bytesbalans 2006–2011/I–II	7
Tabell 2. Portföljinvesteringar första halvåret 2011 efter investeringstyp	16

1 Bytesbalansen visade ett klart underskott under första halvåret 2011

Under första halvåret 2011 ökade underskottet i bytesbalansen till nästan 1,7 miljarder euro, vilket är 1,2 miljarder mer än ett år tidigare. Det ökade underskottet förklaras främst av den svaga handelsbalansen¹, men också underskottet i tjänstebalansen och faktorinkomsterna ökade jämfört med motsvarande tid i fjol. Den försämrade handelsbalansen förklaras av prisökningen på bland annat energiprodukter, som har lett till att värdet på varuimporten relativt sett har ökat mer än exporten.

1.1 Ökningen i varuhandeln avtog mot sommaren

Värdet av Finlands varuexport steg under första halvåret 2011 till nästan 29 miljarder euro och var därmed ca 19 % större än under motsvarande tid 2010. Fart åt ökningen gav återhämtningen i ekonomin som tog vid i början av 2010 och fortsatte fram till första

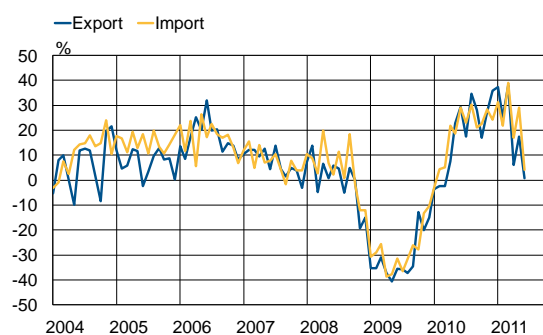
¹ I betalningsbalansstatistiken skiljer sig uppgifterna om varuhandeln från Tullstyrelsens utrikeshandelsstatistik på grund av korrigeringar för transport- och försäkringskostnader. Från varuimporten, som redovisas till cif-värde i Tullstyrelsens utrikeshandelsstatistik, avräknas i betalningsbalansstatistiken utländska fraktares och försäkringsgivares andel, som omförs till kostnader för transport- och försäkringstjänster.

kvartalet 2011. Mot sommaren började ökningen dock avta, för att falla till nära noll i juni.

Under första halvåret 2011 var Sverige Finlands viktigaste exportland med en andel på över 12 % av den totala exporten. Andra viktiga exportländer var Tyskland, Ryssland och Nederländerna.

Rysslandsexporten har ökat mest under första halvåret, med nästan 27 % från motsvarande tid i fjol.

Diagram 1. Varuhandelsvärde 2004–2011/I–II, procentuell förändring från föregående år

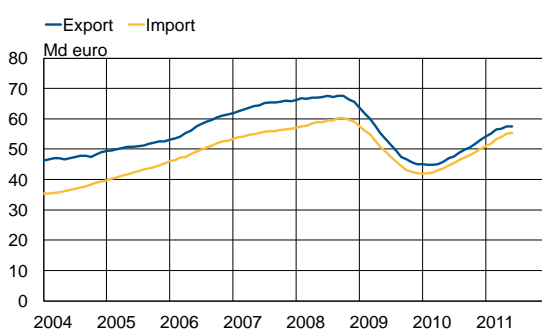

Värdet av varuimporten, såsom den beräknas i betalningsbalansen, steg under första halvåret 2011 till 29 miljarder euro och var därmed 23 % större än vid motsvarande tid 2010 och nästan lika stor som exporten. Till värdeökningen har prisuppgången på bland annat energiprodukter, såsom olja, starkt bidragit. Det framgår också tydligt av att Finlands

FINLANDS BETALNINGSBALANS

viktigaste importland² är Ryssland med en andel på nästan 19 % av den totala importen under första halvåret 2011. Dessutom har importen från Norge mer än fördubblats under första halvåret jämfört med 2010. Finlands näst viktigaste importländer, efter Ryssland, är Sverige och Tyskland.

Diagram 2. Finlands varuexport och -import, 12 månaders glidande summa 2004–2011/I–II

Källor: Finlands Bank och Tullstyrelsen.

Av den 12 månaders glidande summan framgår att varuexporten på årsnivå endast stigit till den nivå som rådde under sommaren 2006. Den 12 månaders glidande summan för varuimporten fram till slutet av juni 2011 ligger nästan på samma nivå som vid slutet av 2007. Det traditionellt stora överskottet i handelsbalansen är således på väg att ätas upp. Under första halvåret 2011 var handelsbalansöverskottet något under 100 miljoner euro, jämfört med nästan 900 miljoner euro vid motsvarande tid 2010.

1.2 Ingen draghjälp från tjänstebalansen

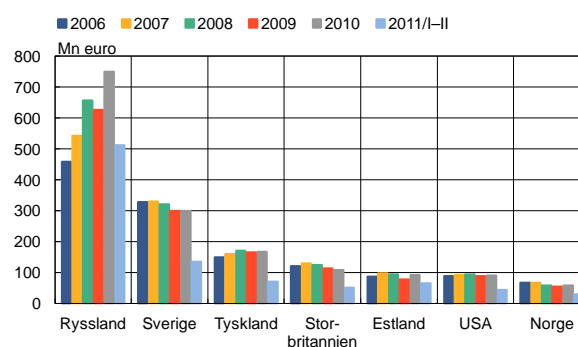
Tjänstebalansen genererade ett underskott på över 600 miljoner euro under första halvåret 2011, en försämring med nästan 400 miljoner euro från året

² I betalningsbalansen redovisas importen inom EU efter avsändarland och importen från länder utanför EU efter ursprungsland.

innan. Den största orsaken till försämringen var en tillbakagång i exporten av övriga tjänster i förening med högre transportkostnader.

Transporter gav ett underskott på drygt en miljard euro under första halvåret 2011, en ökning på nästan 200 miljoner från 2010. Till transporter räknas bland annat sjö-, flyg- och vägfrakt. Sjöfrakt är den största delposten, men också flygfrakts andel har ökat under de senaste åren. Sjöfrakten har traditionellt visat ett stort underskott, eftersom varuimporten till Finland till största delen sker sjövägen.

Diagram 3. Inflöde av resevaluta från utlandet 2006–2011/I–II

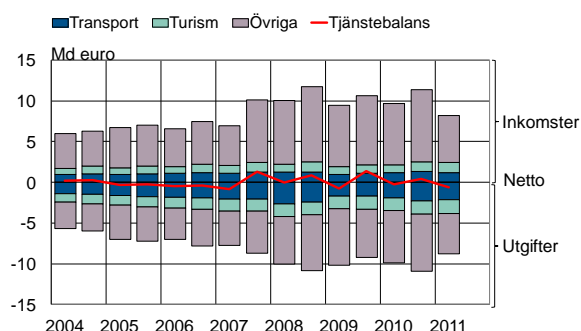

Källor: Finlands Bank och Statistiskcentralen.

Resor genererade ett underskott på nästan 450 miljoner euro under första halvåret 2011. Underskottet minskade därmed med drygt 100 miljoner euro från föregående år. Resevalutainkomsterna ökade under första kvartalet 2011 med över 125 miljoner euro från motsvarande tid 2010. För det största valutainflödet svarade ryska turister, som bidrog med mer än hälften av Finlands resevalutainkomster under första kvartalet. Finländarnas resevalutautgifter steg med nästan 140 miljoner euro under andra kvartalet 2011. Spaniens, Storbritanniens och Estlands popularitet som rese mål ökade mest.

FINLANDS BETALNINGSBALANS

Diagram 4. Tjänstebalans halvårsvis: export och import 2004–2011/I–II

Källa: Finlands Bank.

Export och import av tjänster ingår till största delen i posten ”övriga tjänster”, som omfattar företagstjänster, såsom bygg-, IT- informations-, royalty- och licenstagstjänster samt övriga företagstjänster³.

Övriga tjänster gav ett överskott på drygt 800 miljoner euro under första halvåret 2011, men det innebär en minskning på 300 miljoner euro från i fjol. Det är inte bara överskottet som har krympt; också inkomsterna och utgifterna för övriga tjänster har minskat med över 20 % jämfört med samma tid i fjol. Medan lågkonjunkturen efter finanskrisen knappast påverkade exporten och importen av tjänster under 2009 och 2010, har förändringen under 2011 varit märkbar.

Tydligast återspeglas bortfallet av inkomster och utgifter inom övriga företagstjänster, dit bland annat tjänster inom agenturhandel, reklam och marknadsföring och forskning och utveckling samt ofördelbara koncerninterna tjänster räknas. Under första halvåret 2011 uppgick inkomsterna från övriga företagstjänster till ca 2,3 miljarder euro, vilket är nästan 1,5 miljarder euro mindre än året innan. Motsvarande utgiftspost utgjorde nästan 3,4 miljarder

³ Inkl. tjänster inom bl.a. reklam och marknadsföring, forskning och utveckling och agenturhandel samt ofördelbara koncerninterna tjänster.

euro, en minskning på ca en miljard euro från motsvarande tid 2010.

Tabell 1. Bytesbalans 2006–2011/I–II

Mn euro		2006	2007	2008	2009	2010	Januari–juni 2011
Bytesbalans	Netto	6 997	7 650	4 727	3 362	3 301	-1 676
Varor	Netto	8 628	9 128	6 535	3 016	2 999	93
	Inkomster	61 436	65 744	65 637	45 103	52 954	28 662
	Utgifter	52 808	56 616	59 102	42 087	49 955	28 569
Tjänster	Netto	-913	455	862	576	138	-630
	Inkomster	13 945	16 977	21 792	20 072	20 995	8 149
	Utgifter	14 858	16 522	20 931	19 496	20 857	8 780
Faktorinkomster	Netto	640	-521	-1 056	1 459	1 831	-605
	Inkomster	14 620	17 335	15 718	11 000	13 833	6 968
	Utgifter	13 979	17 855	16 774	9 541	12 001	7 574
Löpande transfereringar	Netto	-1 358	-1 412	-1 613	-1 689	-1 667	-534
	Inkomster	1 600	1 665	1 663	1 625	1 692	1 225
	Utgifter	2 958	3 077	3 276	3 314	3 359	1 759

Källa: Finlands Bank.

1.3 Kapitalavkastningen ökade 2010

Nettokapitalavkastningen till finländska investerare ökade från 2009 med ca 400 miljoner euro, då kapitalinkomsterna steg med sammanlagt ca 2,8 miljarder euro och kapitalutgifterna med ca 2,4 miljarder euro.

Avkastningen på finländska direktinvesteringar i utlandet ökade med ca 2,2 miljarder euro från 2009 till totalt 8,3 miljarder euro 2010 och avkastningen på utländska direktinvesteringar i Finland med 2,3 miljarder euro till totalt 4,1 miljarder euro 2010. (För avkastningen på direktinvesteringar redogörs närmare i kapitel 2).

De finländska portföljinvesteringarna i utlandet gav nästan 1,2 miljarder euro mer i räntor och utdelningar 2010 jämfört med året innan. Utdelningarna och räntorna till utländska investerare ökade med ca 500 miljoner euro. Ränteintäkterna och utgifterna för övriga investeringar (utlåning, inlåning och handelskrediter) minskade från året innan;

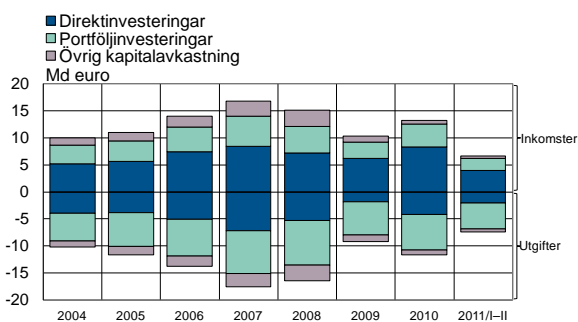
FINLANDS BETALNINGSBALANS

intäkterna med över 500 miljoner euro och utgifterna med över 300 miljoner euro.

Under första halvåret 2011 resulterade kapitalavkastningen i ett nettoutflöde på nästan 800 miljoner euro. Den beräknade nettoavkastningen på direktinvesteringar var 200 miljoner euro mindre än vid motsvarande tid 2010. Om direktinvesteringar finns endast preliminära uppgifter tillgängliga för 2011 och dessa baserar sig huvudsakligen på statistikutfallet för 2010.

Räntor och utdelningar på portföljinvesteringar genererade ett nettoutflöde på 2,5 miljarder euro under första halvåret 2011, vilket förklaras av att finländska företag traditionellt betalar ut utdelningar i mars-maj, medan utdelningarna från utländska företag fördelas jämnare över hela året. Under första halvåret 2011 var utdelningarna nästan 300 miljoner euro större än vid motsvarande tid 2010. Utdelningarna från utlandet var något under 200 miljoner euro större än året förut.

Diagram 5. Kapitalavkastning per investeringstyp åren 2004–2011/I–II

Källa: Finlands Bank.

2 Kapitalflödet genom Finland bidrog till en ökning i direktinvesteringarna 2010

Både utgående och ingående direktinvesteringar⁴ var betydligt större 2010 än året förut. Investeringsflödena ökade exceptionellt mycket till följd av att utländska investerare kanaliserade investeringar i utlandet via finländska företag.

2.1 Exceptionellt stora investeringsflöden

Utländska investerare direktinvesterade 5,2 miljarder euro i Finland 2010, vilket var exceptionellt mycket jämfört med investeringarna 2008–2009.

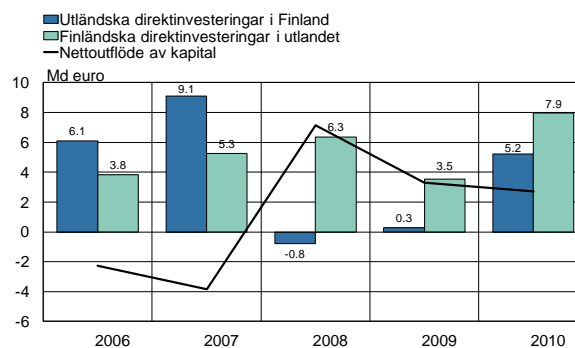
Uppskattningsvis 3,7 miljarder euro bestod av ett kapitalflöde från utländska investerare via finländska företag tillbaka till utlandet. Utländska koncerner kanaliserade med andra ord kapital från utländska koncernbolag till andra utländska koncernbolag via finländska koncernbolag.

⁴ Mellan investeraren och ett företag i ett annat land uppstår ett direktinvesteringsförhållande när investeraren har ägarkontroll (över 50 % av rösträtten i ett aktiebolag) eller bestämmande inflytande (minst 10 % och högst 50 % av rösträtten i ett aktiebolag) i företaget. Investeringsriktningen (*finländska investeringar i utlandet* eller *utländska investeringar i Finland*) bestäms i statistiken av riktningen av ägarkontrollen/inflytandet mellan parterna. Finansiella transaktioner mellan parter i ett direktinvesteringsförhållande kallas direktinvesteringar.

Av de utländska direktinvesteringarna i Finland under 2010 gick ca 1,5 miljarder euro till finansiering av företagens verksamhet i Finland. Beloppet bestod främst av extra kapitaltillskott från utländska investerare till företag som de förvärvat redan under tidigare år. Till följd av den globala finanskrisen har de internationella företagsförvärven varit få allt sedan 2008, och företagsförvärv förklarar inte heller ökningen av investeringsflödena 2010.

De finländska direktinvesteringsföretagen redovisade bättre resultat 2010 än 2009, och efter utdelningar återstod 0,7 miljarder euro i vinstmedel, som ökade de utländska investeringarna i Finland. De upplupna vinstmedlen i finländska direktinvesteringsföretag hade minskat med hela 2,1 miljarder euro 2009.

Diagram 6. Direktinvesteringar: nettokapitalflöden 2006–2010

Källa: Finlands Bank.

FINLANDS BETALNINGSBALANS

Finländska investerare direktinvesterade 7,9 miljarder euro i utlandet 2010, en ökning på 4,4 miljarder euro från året innan. För ca 3,7 miljarder euro av detta stod kapitalflödet genom Finland, dvs. kapital som via finländska företag inom utländska koncerner kanaliserades till utländska koncernbolag. Finländska investerare ökade dessutom sina utländska investeringar genom att ackumulera vinstmedel för 2,6 miljarder euro i de utländska direktinvesteringsföretagen och skjuta till annat extra kapital för 1,6 miljarder euro.

En jämförelse av ingående och utgående direktinvesteringar visar att de finländska direktinvesteringarna i utlandet har varit större än de utländska direktinvesteringarna i Finland allt sedan 2008. Direktinvesteringarna har således resulterat i ett nettoutflöde av kapital.

2.2 Avkastningen på direktinvesteringar ökade efter nedgången 2009

Diagram 7. Direktinvesteringar: avkastning 2006–2010

Utländska direktinvesteringar i Finland gav en avkastning på 4,1 miljarder euro 2010. Av det stod avkastningen⁵ på eget kapital för 3,4 miljarder euro och räntorna på övrigt kapital för 0,7 miljarder euro. Av avkastningen på eget kapital återinvesterades 0,7 miljarder euro i Finland och 2,7 miljarder euro betalades ut i utdelningar till utländska investerare.

Avkastningen på utländska investerares investeringar i Finland minskade kraftigt 2009, med hela 3,5 miljarder euro till endast 1,8 miljarder euro. Den stora förändringen kan tillskrivas resultatförsämringen i några enstaka direktinvesteringsföretag. Jämfört med 2009 ökade avkastningen visserligen 2010, men direktinvesteringsföretagens sammanlagda resultat nådde inte upp till nivån 2008. Avkastningen på den genomsnittliga investeringsstocken var 6,7 %.

Finländska direktinvesteringar i utlandet genererade en avkastning på 8,3 miljarder euro. Av det stod avkastningen på eget kapital för 8 miljarder euro och räntorna på övrigt kapital för 0,3 miljarder euro. Av avkastningen på eget kapital återinvesterades 2,6 miljarder euro i utlandet och 5,4 miljarder euro betalades ut i utdelningar till finländska investerare.

Efter nedgången 2009 ökade avkastningen på finländarnas investeringar i utlandet till nästan samma nivå som 2007, då den varit högst absolut sett. Avkastningen på den genomsnittliga investeringsstocken var 8,7 %, vilket var något under den genomsnittliga avkastningen på 9 % under 2008 och klart under den rekordhögsta avkastningen på 11,2 % under 2007.

⁵ Avkastningen på eget kapital anger investerarens andel av direktinvesteringsföretagets resultat.

2.3 Kapitalflödet genom Finland har ökat på 2000-talet

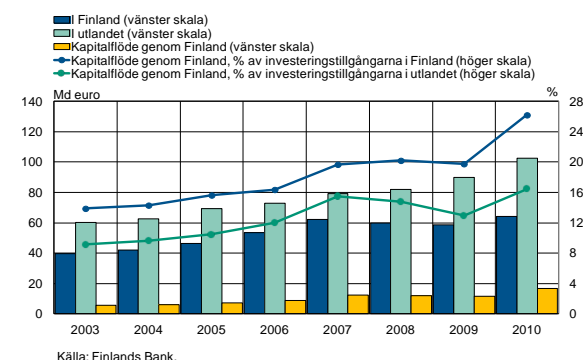
Vid slutet av 2010 uppgick de **utländska direktinvesteringstillgångarna i Finland** till 64 miljarder euro. Eget kapital stod för 54 miljarder euro och övrigt kapital för 10 miljarder euro. Samtidigt uppgick de **finländska**

direktinvesteringstillgångarna i utlandet till 102 miljarder euro. Eget kapital stod för 98 miljarder euro och övrigt kapital för 4 miljarder euro.

Av direktinvesteringstillgångarna vid slutet av 2010 utgjorde kapitalflödet genom Finland enligt beräkningar⁶ knappt 17 miljarder euro. Det var 26 % av de utlandsägda tillgångarna i Finland och 16 % av de finskägda tillgångarna i utlandet. Kapitalflödet genom Finland har tredubblats jämfört med de första åren av 2000-talet.

⁶ Kapitalflödet genom Finland har beräknats genom en analys av finländska koncerner som tagit emot utländska direktinvesteringar och som också själva gjort direktinvesteringar i utlandet. Om de utländska investeringarna i den finländska koncernen är mindre än koncernens investeringar i utlandet, definieras de utländska investeringstillgångarna i Finland som kapitalflödet genom Finland. Om de utländska investeringarna i den finländska koncernen är större än koncernens investeringar i utlandet, definieras de finländska investeringstillgångarna i utlandet som kapitalflödet genom Finland.

Diagram 8. Direktinvesteringstillgångar 2003–2010

Förändringar i de utländska direktinvesteringarna i Finland har traditionellt ansetts spegla förändringar i den utlandsägda verksamhetens omfattning i Finland, medan förändringar i de finländska direktinvesteringarna i utlandet har ansetts uttrycka förändringar i den finskägda verksamhetens omfattning i utlandet. Internationella koncerner minimerar emellertid ökad utsträckning kostnaderna på koncernnivå genom att globalt dra nytta av skatte- och finansierings fördelar i olika länder. För detta ändamål har koncernerna inrättat specialenheter som inte bedriver ekonomisk verksamhet i sitt hemland men som anlitas för att förmedla finansiering inom koncernen. Sådan finansförmedling bedrivs också av koncernbolag som har en verklig ekonomisk verksamhet. Eftersom också dessa koncerninterna finansiella transaktioner statistikförs som direktinvesteringar, återspeglas inte alla investeringar i en förändring i den utlandsägda verksamhetens omfattning. En del av de utländska investeringarna utgör bara ett kapitalflöde genom landet.

Ruta 1. Branschfördelning av direktinvesteringar enligt nya näringsgrensindelningen TOL 2008

I industri- och tjänstesektorns procentuella andelar av direktinvesteringstillgångarna under 2008–2009 inträffade en förskjutning med endast några procentenheter vid övergången från TOL 2002 till nya TOL 2008.

I branschfördelningen av direktinvesteringar avseende flöden, avkastning och stockar tillämpas den nya finländska näringsgrensindelningen TOL 2008 på uppgifter från och med 2008. Näringsgrensindelningen TOL 2008, som ersätter den tidigare näringsgrensindelningen TOL 2002, baserar sig på EU:s näringsgrensindelning NACE Rev.2. Branschfördelningen av direktinvesteringar för 2008 och 2009 har gjorts både enligt TOL 2002 och 2008. Från och med 2010 anges uppgifterna endast enligt TOL 2008. Statistik över branschfördelade direktinvesteringar läggs ut på Finlands Banks webbplats.⁷

Övergången till den nya näringsgrensindelningen har skett i enlighet med Europeiska gemenskapernas statistikbyrås Eurostats riktlinjer för sammanställning av statistik över direktinvesteringar. I statistiken över direktinvesteringar ligger det finländska institutets bransch till grund för branschfördelningen. Institutets näringsgrensgrupp är hämtad ur Statistikcentralens företagsregister. På Statistikcentralens webbplats

⁷ Finlands Banks branschfördelade uppgifter om direktinvesteringar <http://www.suomenpankki.fi/sv/tilastot/maksutase/Pages/taulukot.aspx>

finns närmare upplysningar om TOL 2008 och TOL 2002 och skillnaderna mellan dem.⁸

1.1 Utländska direktinvesteringar i Finland

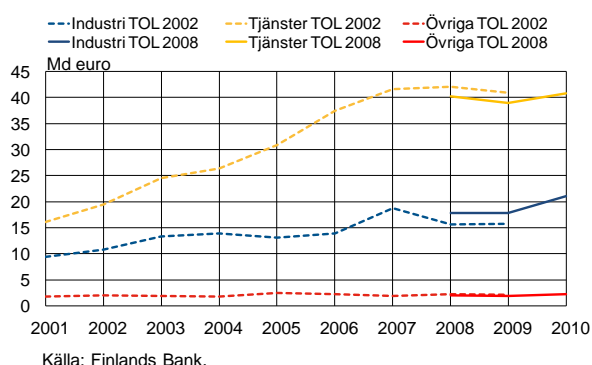
En fördelning på näringsgren visar att utländska direktinvesteringar i finländska tjänsteföretag varit större än investeringarna i industriföretag från början av 2000-talet. Av investeringstillgångarna på 64 miljarder euro svarade tjänstebranschen för 41 miljarder euro (64 %) vid slutet av 2010, medan industrins andel var 21 miljarder euro (33 %).

Av tjänstebranscherna var finans- och försäkringsbranschen den största mottagaren av investeringar med en andel på 21 miljarder euro. Andra viktiga mottagare var informations- och kommunikationsbranschen (7 miljarder euro) och parti- och detaljhandeln (6 miljarder euro). Inom industrin stod metallindustrin för 10 miljarder euro och kemiska industrin för 7 miljarder euro.

⁸ Statistikcentralens näringsgrensindelning TOL 2008, se http://stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index_sv.html

FINLANDS BETALNINGSBALANS

Diagram 9. Utländska direktinvesteringar i Finland: branschfördelade stockar 2001–2010

En jämförelse av tjänste- och industrisektorns investeringstillgångar under 2008–2009 visar inte på avsevärda skillnader i uppgifterna mellan TOL 2002 och TOL 2008. Tjänstesektorns tillgångar minskade, och industrins ökade, med ca 2 miljarder euro. Förskjutningen i de procentuella andelarna var 3-4 procentenheter. Inom industrin ökade metallindustrins tillgångar med en dryg miljard euro.

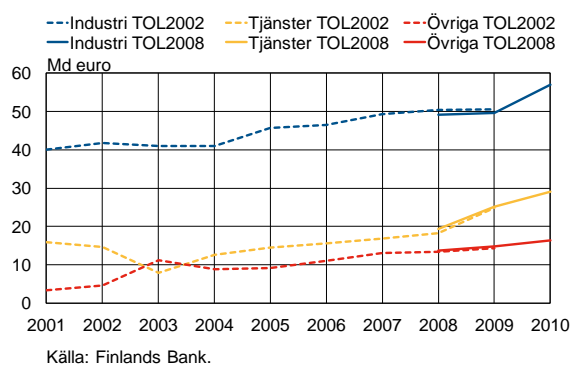
1.2 Finländska direktinvesteringar i utlandet

Industriföretagen har genom tiderna investerat betydligt mer i utlandet än andra branscher. Vid slutet av 2010 var industrins andel av investeringstillgångarna 57 miljarder euro, dvs. 56 %. Metallindustrin svarade för 30 miljarder euro, skogsindustrin för 12 miljarder euro och kemiska industrin för 9 miljarder euro.

Av direktinvesteringarna i utlandet svarade finländska tjänsteföretag för 29 miljarder euro, dvs. 28 %, vid slutet av 2010. Finans- och försäkringsbranschen bidrog med 16 miljarder euro, informations- och kommunikationsbranschen med 6 miljarder euro och parti- och detaljhandeln med 3 miljarder euro.

Investeringarna från andra branscher uppgick vid slutet av 2010 till 16 miljarder euro. Av dessa var el-, gas- och värmeförsörjning och byggverksamhet de största investeringarna.

Diagram 10. Finländska direktinvesteringar i utlandet: branschfördelade stockar 2001–2010

Fördelningen av investeringstillgångar mellan industri- och tjänstesektorn 2008–2009 var i stort sett likadan enligt TOL 2008 och TOL 2002. Industrins tillgångar minskade, och tjänstesektorns ökade, med ca en miljard euro. Förskjutningen i de procentuella andelarna var 1-2 procentenheter. Inom tjänstesektorn ökade investeringstillgångarna i finans- och försäkringsbranschen med ca 4 miljarder euro.

3 Fortsatt starka portföljinvesteringsflöden

Portföljinvesteringarna fortsatte att generera starka kapitalutflöden och kapitalinflöden 2010, men volymerna var något mindre än året förut. Nettoutflödet i portföljinvesteringar från Finland till utlandet var kraftigt. Kapitalrörelserna har i stort sett varit likartade sedan andra halvåret 2009, och den nuvarande utvecklingen motsvarar i stora drag situationen på 2000-talet före den globala finanskrisen. Till följd av priset på finländska aktier i januari–juni 2011 sjönk marknadsvärdet av utländska portföljinvesteringar i Finland betydligt.

3.1 Kapitalrörelserna har återhämtat sig efter finanskrisen 2008

Finländarnas nettoinvesteringar i utländska värdepapper uppgick 2010 till sammanlagt 21,8 miljarder euro och utländska investerares nettoinvesteringar i finländska värdepapper till 15,5 miljarder euro. Portföljinvesteringarna gav således ett nettoutflöde på 6,8 miljarder euro, vilket var något mindre än 2009.

På lång sikt har de totala kapitalrörelserna i portföljinvesteringar i stort sett återgått till det läge som rådde före 2008, då den globala finanskrisen bröt ut (diagram 11). Såväl utflödet som inflödet av kapital är relativt starkt. Utflödet är dock något större än

inflödet, vilket ger ett regelbundet nettokapitalutflöde från Finland till utlandet. En analys av kapitalrörelserna i form av glidande summor kvartalsvis visar att nettoutflödet under första kvartalet 2010 var nästan 15 miljarder euro. På årsnivå översteg detta redan den tidigare rekordnivå på ca 14 miljarder euro från tiden före finanskrisen som noterades under andra kvartalet 2005.

Diagram 11. Portföljinvesteringar, kumulativa nettokapitalflöden kvartalsvis 2005/I–2011/II

Även om kapitalrörelserna på aggregerad nivå i stort sett har återhämtat sig, visar sektorfördelningen på skillnader mot perioden före krisen. Framför allt sedan andra halvåret 2010 har monetära finansinstitut (MFI)⁹ svarat för den avgjort största delen av de finländska portföljinvesteringarna i utlandet (diagram 12). Kapitalutflödet från den offentliga sektorn¹⁰ ökade mot slutet av 2009 men hade nästan helt sinat före slutet av 2010. Det samlade kapitalutflödet från övriga

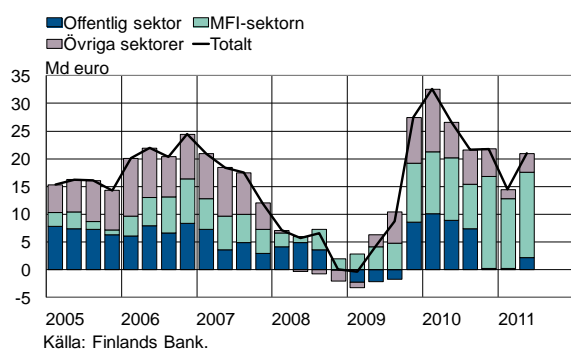
⁹ Inkl. Finlands Bank och penningmarknadsfonderna.

¹⁰ Finska staten, arbetspensionsanstalterna och övrig socialförsäkring samt kommuner.

FINLANDS BETALNINGSBALANS

investerar-sektorer¹¹ har likaså minskat kännbart sedan mitten av 2010. Före krisen var sektorfördelningen ganska jämn och hade varit relativt stabil under flera successiva statistikperioder.

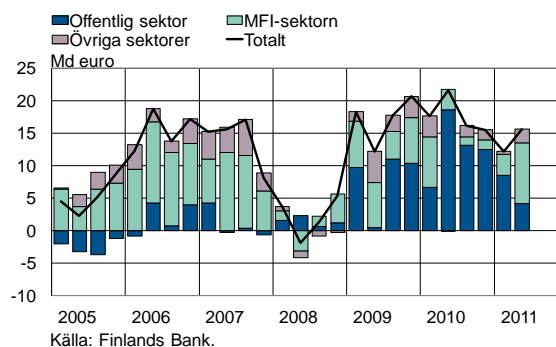
Diagram 12. Finländska portföljinvesteringar i utlandet, kumulativa nettokapitalflöden fördelade på investerarsektorer, 4 kvartals glidande summa 2005/I–2011/II

Fördelningen på emittentsektor visar att utländska portföljinvesteringar i Finland allt sedan 2009 till största delen har gällt värdepapper utgivna av den offentliga sektorn – i praktiken finska staten (diagram 13). Före 2008 köpte utländska investerare huvudsakligen värdepapper emitterade av den finländska MFI-sektorn, medan staten under flera perioder amorterade sina utländska värdepapperskulder. Under första halvåret 2011 har MFI-sektorns bidrag till kapitalinflödet åter ökat.

¹¹ Icke-finansiella företag, övriga finansiella företag (inkl. investeringsfonder och försäkringsbolag) samt hushåll och hushållens ideella organisationer.

Diagram 13. Utländska portföljinvesteringar i Finland, kumulativa nettokapitalflöden fördelade på emittentsektor, 4 kvartals glidande summa 2005/I–2011/II

3.2 Prisfallet på värdepapper påverkade marknadsvärdet av investeringstillgångar betydligt under första halvåret 2011

3.2.1 Finländska portföljinvesteringar i utlandet

Finländska portföljinvesteringar i utlandet gav ett utflöde på sammanlagt 5,3 miljarder euro under första halvåret 2011 (tabell 2), av vilket största delen, ca 5,0 miljarder euro, placerades i andelar i utlandsregistrerade investeringsfonder. Innehavet av utländska obligationer ökade med 3,2 miljarder euro, medan aktieinnehavet minskade med 1,0 miljarder euro och innehavet av penningmarknadspapper med 1,8 miljarder euro. Av investerarkategorierna inom den offentliga sektorn ökade arbetspensionsanstalterna och övrig socialförsäkring sitt utländska innehav med 4,3 miljarder euro, medan staten minskade sitt innehav

FINLANDS BETALNINGSBALANS

med 2,2 miljarder euro. Kapitalutflödet från MFI-

sektorn uppgick till 2,6 miljarder euro.

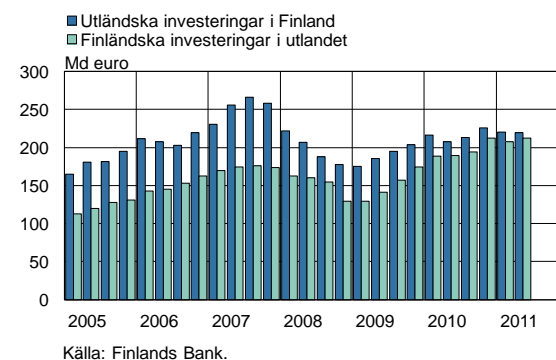
Tabell 2. Portföljinvesteringar första halvåret 2011 efter investeringstyp

Mn euro	Ställning 31.12.2010	Nettoflöden januari-juni 2011	Kurs- och värdeförändringar januari-juni 2011	Ställning 30.6.2011	Räntor och utdelningar januari-juni 2011
Finländska investeringar i utlandet					
Aktier	35 316	-1 020	-2 088	32 207	539
Fondandelar	61 486	4 954	-1 833	64 606	229
Obligationer	110 385	3 170	-1 128	112 427	1 499
Penningmarknadsinstrument	4 899	-1 836	-68	2 995	28
Totalt	212 085	5 267	-5 118	212 235	2 295
Utländska investeringar i Finland					
Aktier och fondandelar	79 048	909	-10 714	69 242	2 818
Obligationer	118 133	11 806	-2 219	127 720	1 832
Penningmarknadsinstrument	28 830	-5 921	-163	22 746	146
Totalt	226 010	6 794	-13 096	219 708	4 797

Källa: Finlands Bank.

Vid utgången av juni 2011 uppgick marknadsvärdet av finländska portföljinvesteringar i utlandet till sammanlagt 212,2 miljarder euro och låg därmed kvar på nästan samma nivå som vid slutet av 2010 (tabell 2 och diagram 14). Investeringstillgångarna ökade endast litet trots kapitalutflödet, eftersom detta uppvägdes av nästan lika stora men motsatta värdeförändringar, som resulterade i en minskning av marknadsvärdet med totalt 5,2 miljarder euro i januari-juni 2011. Värdeförändringarna är en följd av både kursfallet på utländska aktier och fondandelar och en appreciering av eurons kurs främst mot US-dollar.

Diagram 14. Portföljinvesteringstillgångar kvartalsvis 2005/I–2011/II

Vid slutet av juni 2011 svarade arbetspensionsanstalter och övrig socialförsäkring för 86,4 miljarder euro av de utländska investeringstillgångarna, vilket motsvarar 41 % av totala investeringar. Över hälften, dvs. 43,4 miljarder euro, var placerat i utländska fondandelar. MFI-sektorns andel av tillgångarna steg till 56,2 miljarder euro (27 %) och bestod i sin tur nästan uteslutande av utländska obligationer; innehavet av

FINLANDS BETALNINGSBALANS

obligationer uppgick till 52,2 miljarder euro. Finlandsregistrerade fonder svarade för 18 % av investeringstillgångarna och försäkringsbolagen för 12 %.

3.2.2 Utländska portföljinvesteringar i Finland

Utländska portföljinvesteringar genererade ett kapitalinflöde på totalt 6,8 miljarder euro under januari–juni 2011. Det utländska portföljinnehavet bestod till största delen av obligationer emitterade av MFI-sektorn, som nettosåldes till utlandet för 6,7 miljarder euro. Nettoförsäljningen till utlandet av obligationer emitterade av finska staten ökade till 4,7 miljarder euro, men statens utländska värdepappersskuld minskade under början av året trots det med totalt 0,8 miljarder euro genom kapitalrörelser, då staten amorterade sina kortfristiga skuldförbindelser för hela 5,6 miljarder euro. Nettoförsäljningen till utlandet av finländska aktier gav endast 0,6 miljarder euro. Utländska investerare minskade sitt fondinnehav i Finlandsregistrerade investeringsfonder med 0,3 miljarder euro.

Marknadsvärdet av utländska portföljinvesteringar i Finland, dvs. värdepappersskulderna, minskade till 219,7 miljarder euro vid slutet av juni 2011 från 226,0 miljarder euro vid slutet av 2010.

Investeringstillgångarna påverkades kraftigt av värdeförändringar med motsatta förtecken som var betydligt större än kapitalinflödet och ledde till att skuldernas marknadsvärde sjönk med totalt 13,1 miljarder euro. De negativa värdeförändringarna åter speglar främst kursfallet på utländska investerares finländska aktieinnehav. OMX Helsinki-indexet föll i början av året med något över 12 %.

Trots nettoamorteringarna i början av året var finska staten den största emittenten av

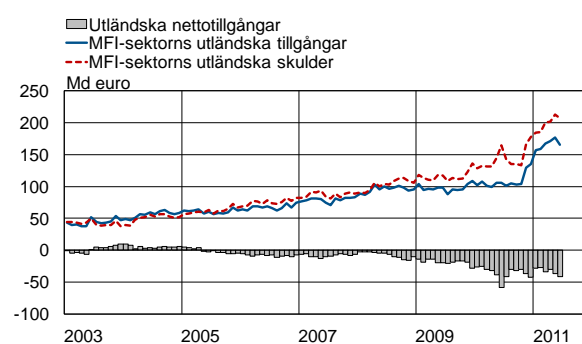
värdepapperskulder vid slutet av juni 2011, med en knapp tredjedel av den marknadsvärderade skulden. Det utländska innehavet av statspapper bestod till största delen av obligationer, för 65,8 miljarder euro. Företagssektorns skuldandel på ca 30 % utgjordes huvudsakligen av aktier. På grund av stora obligationsemissioner steg MFI-sektorns andel till nästan 29 % och låg därmed nära företagssektorn. MFI-sektorns utländska obligationsskulder uppgick vid slutet av juni 2011 till sammanlagt 43,2 miljarder euro.

4 Finländska MFI-sektorns nettofordran mot utlandet har övergått i en nettoskuld

Finländska monetära finansinstituts (MFI) tillgångar och skulder har ökat i allt snabbare takt allt sedan andra halvåret 2010. Nettobeloppet av övriga investeringstillgångar minskade avsevärt till följd av den ökade skuldsättningen mot den utländska MFI-sektorn. Den finländska MFI-sektorns sammanlagda fordringar på Grekland, Irland, Italien, Portugal och Spanien minskade.

Finländska MFI-sektorns utländska tillgångar och skulder exklusive eget kapital och derivat fortsatte att öka under 2010 och första halvåret 2011. Ökningen, som pågått hela 2000-talet, accelererade mot slutet av 2010. Vid slutet av juni 2011 hade finländska MFI-sektorn utländska tillgångar för 165 miljarder euro och utländska skulder för 206 miljarder euro. Skillnaden mellan tillgångar och skulder har ökat sedan 2008 (diagram 15). I juni 2011 var MFI-sektorns nettoskulder redan uppe i 41 miljarder euro – MFI-sektorn visade således en nettoskuld mot utlandet.

Diagram 15. Finländska MFI-sektorns utländska tillgångar och skulder 2003–2011

Källa: Finlands Bank.

Tillgångarna bestod till 73 % av övriga investeringar och till 27 % av utländska värdepapper. De utländska skulderna gällde till 70 % övriga investeringar och till 30 % värdepapper emitterade av MFI-sektorn. Inlåning och utlåning mot utländsk allmänhet som innehar kontanter¹² är marginell i den finländska MFI-sektorns balansräkningar. MFI-sektorns utlåning och inlåning till exempel mot utländska hushåll och företag i euroområdet uppgick i juni 2011 till 1,6 respektive 1,4 miljarder euro.

Motparten till den finländska MFI-sektorns derivatkontrakt är nästan alltid utländsk. Bruttobalansvärdena för derivatkontrakt utgör således stora poster i betalningsbalansstatistiken. Till följd av den ökade volatiliteten på finansmarknaden

¹² Inkl. icke-finansiella företag, finans- och försäkringsföretag (exkl. banker), offentlig sektor (exkl. staten), ideella organisationer och hushåll.

FINLANDS BETALNINGSBALANS

fördubblades bruttovärdet av derivatkontrakt i MFI-sektorns balansräkningar under första halvåret 2010: i augusti 2010 uppgick de utländska derivattillgångarna till 155 miljarder euro och dito skulder till 151 miljarder euro. Under de följande sex månaderna sjönk derivatvärderingarna emellertid betydligt och i juni 2011 hade tillgångarna minskat till 84 miljarder euro och skulderna till 82 miljarder euro. Derivatkontrakten utgör till största delen ränte- och valutaderivat som slutits i säkringssyfte.

4.1 Finländska monetära finansinstitut på den internationella interbankmarknaden

Finländska MFI-sektorns övriga investeringstillgångar uppgick i juni 2011 till 146 miljarder euro och dito skulder till 121 miljarder euro. De övriga investeringstillgångarna har ökat med 47 miljarder euro från början av 2010 och dito skulder med 69 miljarder euro. Den snabbare ökningen av skulderna ledde till att MFI-sektorns övriga investeringar i utlandet visade en nettoskuld 2010 för första gången sedan 2003 (diagram 16). MFI-sektorns övriga investeringsskulder uppgick i juni 2011 till sammanlagt 25 miljarder euro.

Diagram 16. Finländska MFI-sektorns övriga investeringstillgångar och dito skulder 2003–2011

Källa: Finlands Bank.

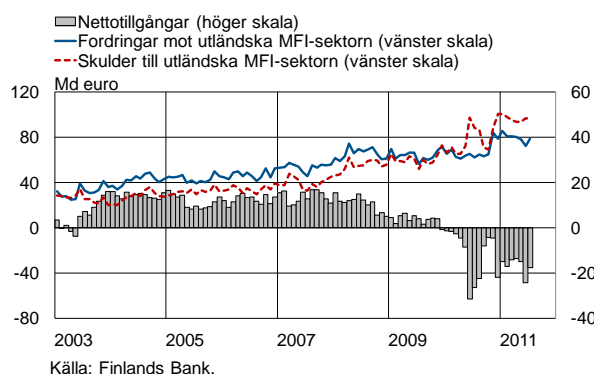
Internationaliseringen av den finländska MFI-sektorn har varit snabb under 2000-talet delvis till följd av inflödet av utländskt kapital till bankerna. Framför allt den nordiska integrationen av MFI-sektorn har bidragit till en kraftig omstrukturering av den inhemska finanssektorn.

Såväl övriga investeringstillgångar som dito skulder består till stor del av penningmarknadsplaceringar och inlåning på interbankmarknaden eller grossistmarknaden. Grossistmarknaden ska bland annat underlätta bankernas hantering av kortfristig likviditet. Löptiden för instrument som handlas på interbankmarknaden varierar i regel från inlåning över natten till några veckor, vilket betyder att posten "Övriga tillgångar" är mycket volatil. I juni 2011 uppgick den finländska MFI-sektorns inlåning i utländska monetära finansinstitut till 97 miljarder euro och dito utlåning till 72 miljarder euro. Under de senaste två åren har MFI-sektorn visat en nettoskuld mot den utländska MFI-sektorn (diagram 17). Från januari 2010 till juni 2011 ökade MFI-sektorns skulder till den utländska MFI-sektorn med 30 miljarder euro, medan tillgångarna ökade med endast 7 miljarder euro. De finländska bankerna har sedan 2003 redovisat en nettofordran mot utlandet, men denna fordran övergick i en nettoskuld på 24 miljarder euro i juni 2011. De

FINLANDS BETALNINGSBALANS

finländska bankernas skuldsättning mot den utländska MFI-sektorn har således varit större än utlåningen till sektorn.

Diagram 17. Finländska MFI-sektorns ut- och inlåning mot den utländska MFI-sektorn 2003–2011

Endast en bråkdel av den finländska MFI-sektorns in- och utlåning på den utländska interbankmarknaden gäller euroområdet. I juni 2011 uppgick utlåningen till MFI-sektorn i övriga euroländer till 3,8 miljarder euro (5 % av utlåningen till den utländska MFI-sektorn) och inlåningen till 7,1 miljarder euro (7 % av inlåningen till den utländska MFI-sektorn). Trots internationaliseringen av finanssektorn på 2000-talet har integrationen mellan den finländska MFI-sektorn och både MFI-sektorn och allmänheten i euroområdet varit relativt obetydlig.

En förklaring till den ökade ut- och inlåningen mot den utländska MFI-sektorn på 2000-talet är den nordiska integrationen av MFI-sektorn, dvs. integrationen utanför euroområdet. Av utlåningen till den utländska MFI-sektorn består totalt 43 miljarder euro (59 %) av lån beviljade till Sverige och Danmark. Av resten är 16 miljarder euro (22 %) lån beviljade till länder utanför EU och 8 miljarder euro (11 %) lån beviljade till EU-länder utanför EMU. Av inlåningen från den utländska MFI-sektorn svarar svenska och danska MFI-sektorn sammanlagt för 40 miljarder euro (42 %), länder utanför EU för 42 miljarder euro (43 %)

och Storbritannien för 6 miljarder euro (7 %). Det bör påpekas att en betydande del av MFI-sektorns in- och utlåning på den utländska interbankmarknaden består av interna poster i internationella koncerner.

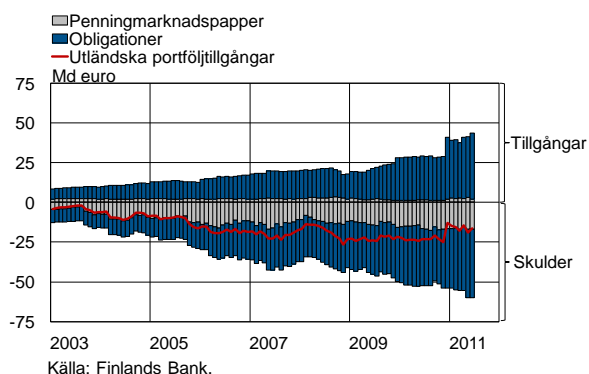
4.2 MFI-sektorns emissioner av räntebärande värdepapper och portföljinvesteringar

Emission av räntebärande värdepapper är MFI-sektorns näst viktigaste finansieringskälla efter inlåning från allmänheten. Eftersom köparna numera främst är internationella investerare, har också en stor del av emissionerna förlagts till utlandet. Under första halvåret 2011 var skillnaden mellan bruttobeloppet av emissioner och amorteringar av räntebärande värdepapper utgivna av finländska MFI-sektorn i Finland –54 miljoner euro, mot 7 miljarder euro för emissioner av räntebärande värdepapper i utlandet under motsvarande tid.

Vid slutet av juni 2011 uppgick MFI-sektorns utländska portföljsskulder till 60 miljarder euro, varav kortfristiga penningmarknadsinstrument stod för 17 miljarder euro. MFI-sektorns investeringar i utländska räntebärande värdepapper uppgick till 44 miljarder euro, varav penningmarknadsinstrument stod för 2 miljarder euro. Värdet av räntebärande värdepapper emitterade av MFI-sektorn i utlandet har stigit med 9 miljarder euro sedan början av 2010 samtidigt som MFI-sektorns portföljtillgångar har ökat med 16 miljarder euro (diagram 18). Nettoskulden har således minskat sedan 2010.

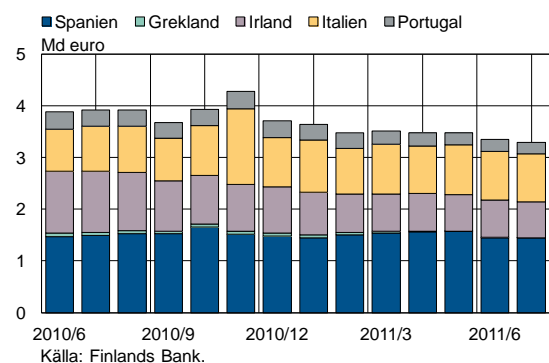
FINLANDS BETALNINGSBALANS

Diagram 18. Finländska MFI-sektorns emissioner och innehav av utländska räntebärande värdepapper 2003–2011

Den finländska MFI-sektorns fordringar på krisdrabbade Grekland, Irland, Italien, Portugal och Spanien (s.k. GIIPS-länder) har minskat sedan mitten av 2010. MFI-sektorns totala fordringar på länderna uppgick vid slutet av juni 2011 till 4,6 miljarder euro (diagram 19). De största fordringarna gällde Spanien (2,0 miljarder euro) och Italien (1,5 miljarder euro) och bestod av investeringar i spanska och italienska skuldebrev. Fordringarna på Grekland minskade från 111 miljoner euro till 36 miljoner euro mellan juni 2010 och juni 2011. Finländska MFI-sektorns portföljinvesteringar i GIIPS-länderna uppgick till 3,1 miljarder euro, övriga investeringar till 0,3 miljarder euro och derivatkontrakt till 1,2 miljarder euro.

Diagram 19. Finländska MFI-sektorns fordringar på GIIPS-länderna 2010–2011

Ruta 2. Framsteg i utredningen av felaktiga och oidentifierade poster

Ett lands betalningsbalansstatistik bildar en systematisk framställning av landets transaktioner med omvärlden under en given period. Betalningsbalansen indelas i bytesbalans, kapitalbalans, finansiell balans och en restpost som består av felaktiga och oidentifierade poster.

2.1 Registreringar i betalningsbalansen och uppkomsten av felaktiga och oidentifierade poster

Varje transaktion med utlandet redovisas som både en debitering (–) och en kreditering (+) i betalningsbalansstatistiken. På creditsidan upptas export, ökning i utländska skulder eller minskning i utländska tillgångar. På debetsidan åter redovisas import, ökning i utländska tillgångar eller minskning i utländska skulder. När ett finländskt företag till exempel köper en industrimaskin från Tyskland, debiteras varuimportposten i bytesbalansen. Krediteringen av samma transaktion kan redovisas på många olika sätt. Om den finländska importören betalar maskinen till den tyska försäljarens konto i en affärsbank i Finland, registreras betalningen vanligen som en kreditering av finländska affärsbankers utländska inlåningsskulder i den finansiella balansen. Alternativt kan krediteringen redovisas som en ökning i Finlands Banks TARGET-skuld i den finansiella balansen. Den senare metoden tillämpas om den finländska importören överför pengarna från sitt konto

i en bank i Finland till den tyska försäljarens konto i en bank i Tyskland. Likaså när ett finländskt industriföretag till exempel säljer ett parti mobiltelefoner till Brasilien och får betalningen i brasilianska real, krediteras varuexportposten i bytesbalansen. Samma transaktion debiteras i regel i finländska företags utländska inlåningstillgångar i den finansiella balansen, om den brasilianska importören betalar telefonerna till den finländska försäljarens konto i en bank i Brasilien. Alternativt kan debiteringen redovisas som en ökning i Finlands Banks valutareserv i den finansiella balansen. Den senare metoden tillämpas om den brasilianska importören överför pengarna från sitt konto i en bank i Brasilien till den finländska försäljarens konto i en bank i Finland.

Felaktiga och oidentifierade poster i betalningsbalansen – den s.k. restposten eller residualen – består av ofördelbara uppgifter, felredovisade uppgifter och andra brister och inexaktheter. Restposten kompenserar bortfall av debiteringar eller krediteringar eller fungerar som motpost till alltför stora debiteringar eller krediteringar. Om krediteringarna är större än debiteringarna, är restposten negativ. Om debiteringarna åter är större än krediteringarna, är restposten positiv. Ingen restpost uppkommer om bortfallet eller överredovisningen av debiteringar och krediteringar tar ut varandra.

Eftersom varje transaktion med utlandet redovisas i betalningsbalansen som två registreringar med motsatta förtecken, är betalningsbalansen, dvs.

FINLANDS BETALNINGSBALANS

summan av komponenterna¹³ i betalningsbalansen, noll per definition. Eftersom kapitalbalansen i regel har relativt liten betydelse i industriländerna, är över-/underskottet i bytesbalansen i dessa länder i stort sett lika med ”under-/överskottet” i den finansiella balansen. ”Underskottet” i den finansiella balansen och summan av omvärderingarna av nettoställningen mot utlandet motsvarar i sin tur ökningen av nettoställningen mot utlandet. Av detta följer ett känt samband, dvs. att överskottet i bytesbalansen är lika med ökningen i nettoställningen mot utlandet exklusive omvärderingar. Detta samband förvrängs av restposten.¹⁴

2.2 Restposten i Finlands betalningsbalans

I Finlands betalningsbalans har restposten varit stor framför allt under 2008 och 2009, särskilt under sista kvartalet 2008 och första kvartalet 2009 (se diagram 20).¹⁵ Detsamma har under de senaste åren också gällt många andra EU-länder, bland annat Holland och Sverige och till och med euroområdet.¹⁶

¹³ Bytesbalans, kapitalbalans, finansiell balans och restpost.

¹⁴ Se tidskriften Euro & talous 3/2011, Talouden näkymät, ruta 6 (på finska)

(http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/talouden_nakymat/Pages/ET_TN_111.aspx).

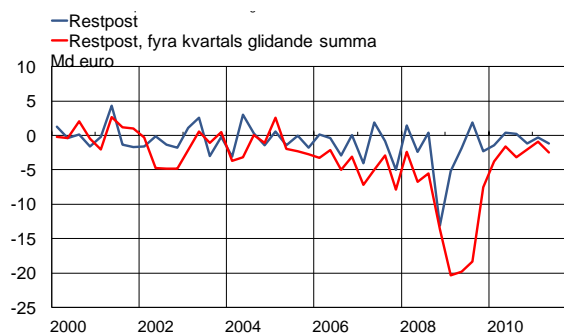
¹⁵ Se. Finlands betalningsbalans, årsöversikt 2008, kapitel 5

(<http://www.suomenpankki.fi/sv/tilastot/maksutase/Pages/vuosikatsaukset.aspx>).

¹⁶ Se ECB:s månadsrapport 12/2009, ruta 11

(<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/mobu/mb200912en.pdf>).

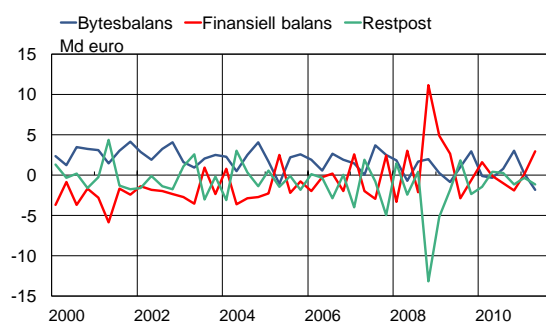
Diagram 20. Restpost i Finlands betalningsbalans 2000–2011/I–II

Källa: Finlands Bank.

Restposten i Finlands betalningsbalans har varit negativ, dvs. krediteringarna har varit för stora eller debiteringarna för små. Den finansiella balansen ser huvudsakligen ut att bilda motpost till restposten (diagram 21). I praktiken förefaller det alltså som om restposten skulle bero på en överredovisning av ökningen i utländska skulder eller en underredovisning av ökningen i utländska tillgångar. Av Finlands Banks utredningar framgår i själva verket att den offentliga sektorn har lämnat utländska värdepapperstillgångar oredovisade. Genom justeringar av detta har restposten minskat (diagram 22).

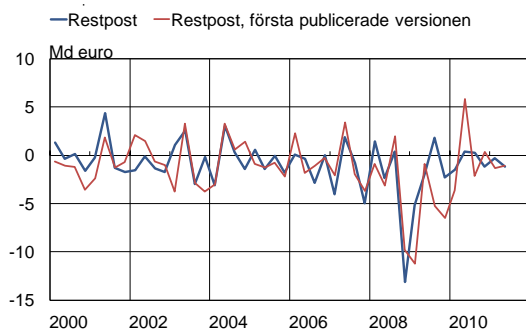
Diagram 21. Finlands bytesbalans, finansiell balans och restpost 2000–2011/I–II

Källa: Finlands Bank.

FINLANDS BETALNINGSBALANS

Diagram 22. Finlands restposten i jämförelse med den första publicerade versionen 2000–2011/I–II

Källa: Finlands Bank.

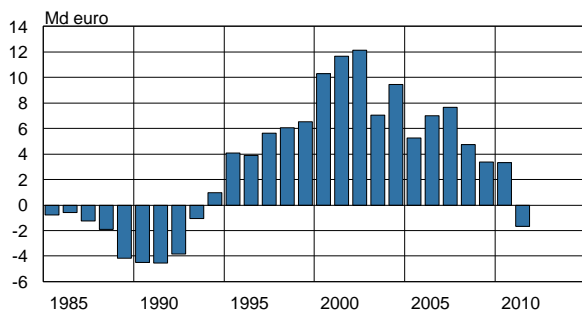
Trots justeringarna har restposten alltså varit stor framför allt under 2008 och 2009. Av holländska centralbankens undersökningar framgår att landets betalningsbalansstatistik överskattar utlänningars innehav av holländska skuldebrev. Förklaringen är att kontoförande institut som rapporterar till holländska centralbanken inte alltid kan skilja mellan försäljning av värdepapper och tillfälliga värdepapperslån till utlandet.¹⁷ Följden har varit att inhemska skulder bokförts som utländska skulder, dvs. att det redovisade beloppet av ökningen i utländska skulder har varit för stort. Finlands Banks undersökningar visar att inhemska skulder sannolikt bokförts som utländska skulder i någon mån också i Finland. Det beror främst på internationaliseringen av depå tjänster för värdepapper. En utredning av saken pågår som bäst på Finlands Bank.

¹⁷ Se holländska centralbankens statistikrapport, Statistical bulletin 12/2010 (<http://www.dnb.nl/en/publications/dnb-publications/statisticalbulletin/index.jsp>).

FINLANDS BETALNINGSBALANS

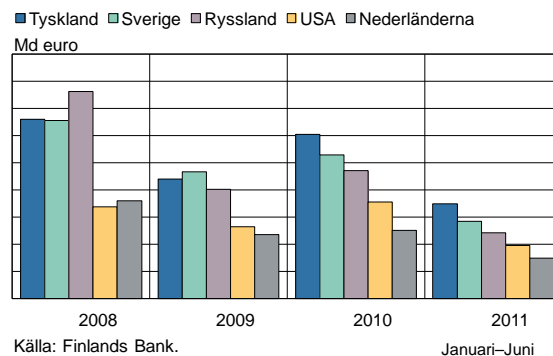
Bilaga 1. Diagram

Diagram 23. Bytesbalans 1985–2011/I–II

Källa: Finlands Bank.

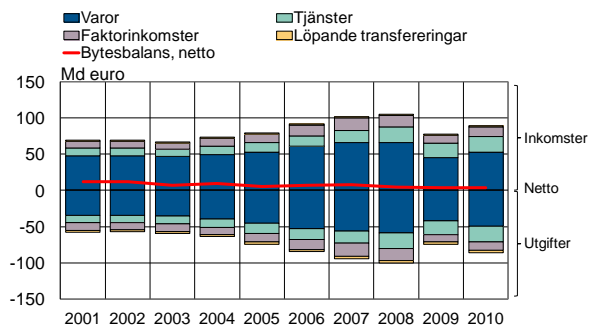
Diagram 26. Varuexport per land, de 5 största länderna 2008–2011/I–II

Källa: Finlands Bank.

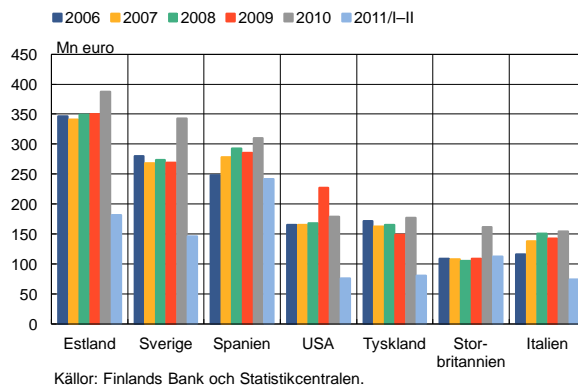
Januari–Juni

Diagram 24. Bytesbalans, inkomster och utgifter 2001–2010

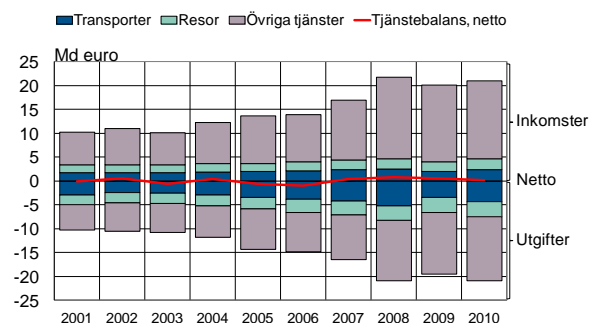
Källa: Finlands Bank.

Diagram 27. Utflöde av resevaluta till utlandet 2006–2011/I–II

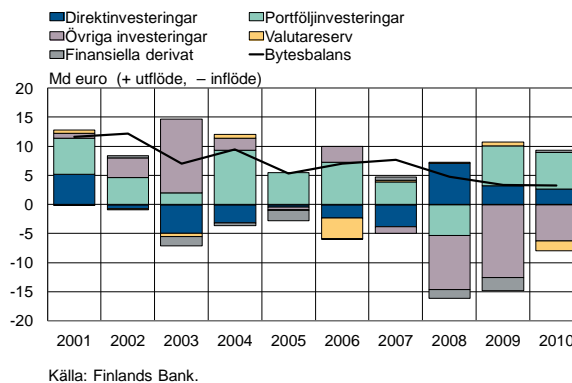
Källor: Finlands Bank och Statistikcentralen.

Diagram 25. Tjänstebalans: import och export 2001–2010

Källor: Finlands Bank och Statistikcentralen.

Diagram 28. Kapitalflöden efter investeringstyp 2001–2010

Källa: Finlands Bank.

FINLANDS BETALNINGSBALANS

Diagram 29. Sektorfördelade kapitalflöden 2001–2010

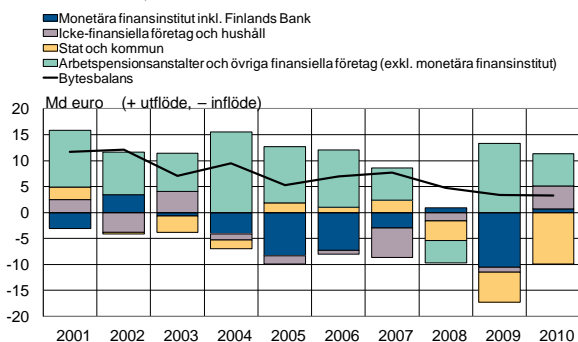

Diagram 32. Direktinvesteringar: nettokapitalflöden 2001–2010

Diagram 30. Finlands utländska nettoställning efter sektor 2001–2010

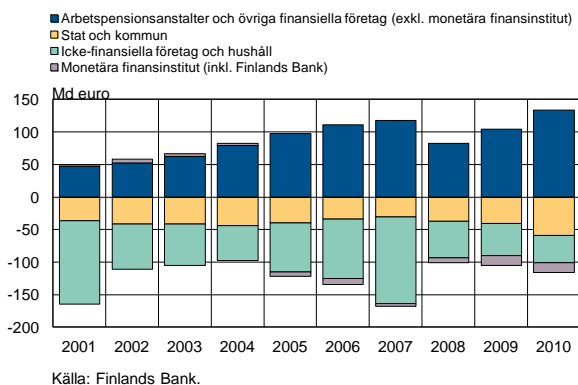

Diagram 33. Direktinvesteringar: ställningsvärden 2001–2010

Diagram 31. Finlands utländska nettoställning (tillgångar – skulder) 1985–2011/I–II

Diagram 34. Direktinvesteringar: avkastning 2001–2010

FINLANDS BETALNINGSBALANS

Diagram 35. Utländska portföljinvesteringar i Finland 2001–2010

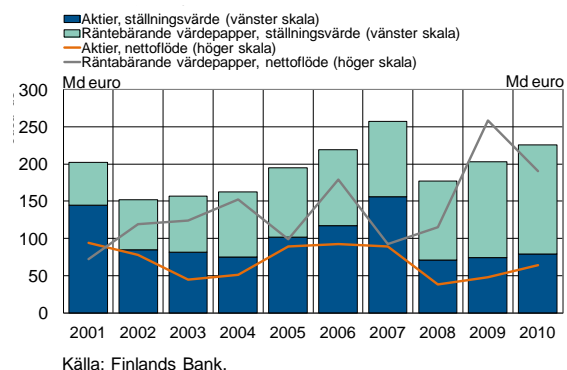

Diagram 38. Sektorfördelade finländska portföljinvesteringar i utlandet: ställning 30.6.2011

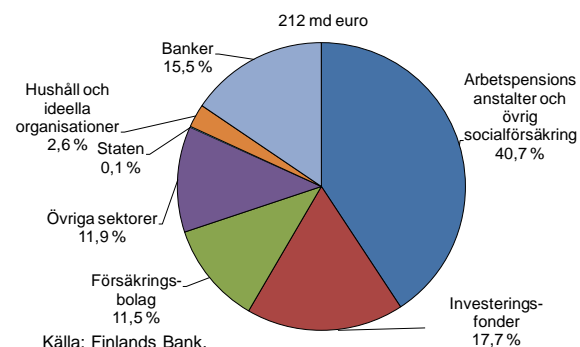

Diagram 36. Finländska portföljinvesteringar i utlandet 2001–2010

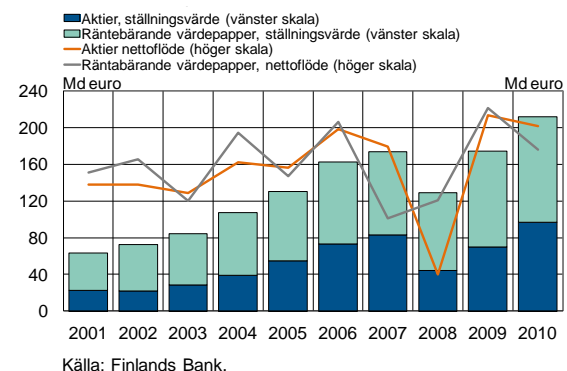

Diagram 39. Landfördelade finländska portföljinvesteringar i utlandet 30.6.2011

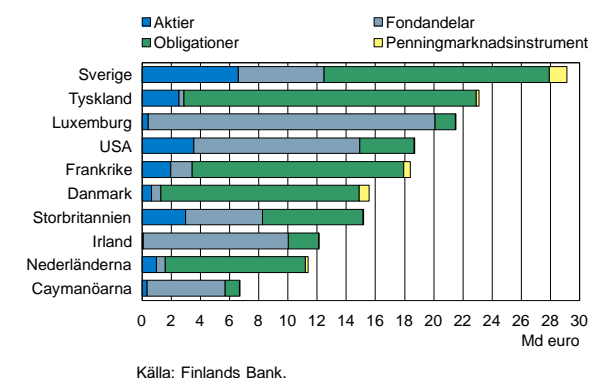

Diagram 37. Utländska portföljinvesteringar i Finland fördelade på emittentsektor: ställning 30.6.2011

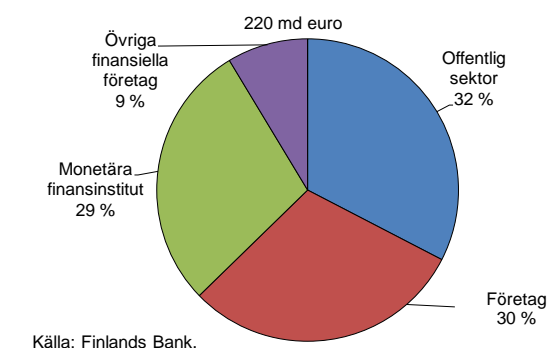
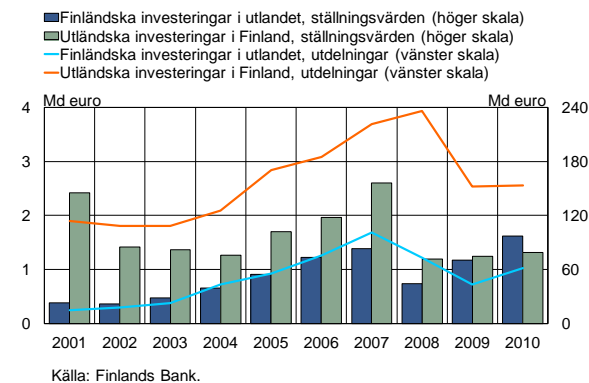

Diagram 40. Portföljinvesteringar: aktier och fondandelar, ställningsvärden och utdelningar 2001–2010

FINLANDS BETALNINGSBALANS

Diagram 41. Portföljinvesteringar: räntebärande värdepapper, ställningsvärden och räntor 2001–2010

Källa: Finlands Bank.